

Karenina na kolejích metra

Rozsáhlý román Lva Nikolajeviče Tolstého *Anna Karenina* patří bezpochyby do zlatého fondu světové literatury. A tak není divu, že stále láká tvůrce k filmovému a televiznímu ztvárnění (ve světě existuje několik desítek verzí) a stejnou výzvou je i pro divadelní tvůrce. Neexistuje snad v Čechách jiné dílo, které by se dočkalo tolika různých adaptací. Nyní se k němu vrátil Martin Františák ve Švandově divadle.

JANA SOPROVÁ

Františák vytvořil v roce 2018 původní adaptaci pro Klicperovo divadlo v Hradci Králové a teď se této látce chopil v domovském divadle jako režisér. Předložil divákům více než tříhodinovou inscenaci, s patrnou snahou o aktualizací momenty, zdůraznění společensko-politické a také náboženské roviny příběhu, dotýkající se osudů Ruska posledního třetího století.

Nesympatické, ba i trapné postavy

Františák zasazuje milostné příběhy do kontextu doby a protkává příběhy silnými politickými a společenskými podtexty. Množství odkazů a symbolů především náboženského charakteru ovšem zůstává pro diváka (podobně jako většinou zamlžená scéna) zčásti nečitelné. Překvapí i pojetí postav. Rozhodně nelákají k sympatiím, ztotožnění. Spíše naopak, působí – podle dramaturgyně Marie Novákové úmyslně – chvílemi trapně.

Scénografie oblékla příběhy do současného kabátu a tím jim dodala nadčasový rozměr. Scéna Marka Cpina usadila do pozadí trasu metra, pohyblivé dveře se rozevírají a zase zavírají, a tak chvílemi

Neorganické milostné vzplanutí. Anna Karenina (Hana Briešťanská) se vyznačuje hysterickými, až pubertálními reakcemi.

FOTO PATRIK BORECKÝ

máme pocit, že jsme svědky jen částí příběhů, které sledujeme za sklem vagonů. Tomu napovídá i princip, kdy jednotlivci i skupiny přijíždějí na jeviště ve štronzu a působí jako aranže živých obrazů. Vzápětí vstupují do děje, ale jsou to tak trochu loutky, otažité, plníci „mechanicky“ společenskou funkci.

To je kontrast oproti trojici ženských hrdinek, které tak plasticky vystupují do popředí zájmu. Podle svého temperamentu se vyrovnávají se svými partnery a chvílemi se díky sugestivní hudbě Aid Kida a specifickým pohybovým kreacím dostávají až do závratného tempa. Samozřejmě, hlavní pozornost je soustředěna na Annu (Hana Briešťanská), v podstatě usedlou paničku, jejíž milostné vzplanutí působí tak trochu neorganicky, stejně jako její – chvílemi dosti hysterické – případně až pubertální – reakce. Její

zájem o nepříliš výrazného Vronského se snad dá vysvětlit tím, že na rozdíl od uvážlivého, trochu kazatelského Karenina Kamila Halbicha je Vronský Marka Kristiana Hochmana oproti Anně zjevně o dost mladší.

Nicméně jejich společné prostocviky na matraci mají s vášní jen málo společného, chvílemi mohou působit spíše směšně. Rozpačitě působí i (hraný?) sebevražedný pokus Vronského či závěrečné ulehnutí Anny na koleje. Paradoxně tak zajímavěji působí další dvě vztahové linky, ať už jde o Kitty (Anežka Štastná), která po zklamání ze vztahu s Vronským vezme zavděk uvážlivým venkovánem Levinem (nový člen souboru Jakub Tvrdík), tak především o Polly (Nataša Bednářová), která stále kolísá mezi láskou a nenávisť ke svému nevěrnému, charismatičkému manželovi, kterého ztvárňuje Jacob Erfteimeijer.

Celý děj jako by se odehrával na „nádraží světa“, jež řídí podivná postava Koloťuka (David Puncochář), který působí tak trochu jako prorok, ale i jakési memento mori vznášející se nad všemi postavami. Ozvláštněním je gendrová proměna společensky nepřijatelného soužití Nikolaje Levina (Jan Grundman) s mladým mužem (Jan Mansfeld), kterého nazývá Mášou. Adaptátoři usoudili, že původní Tolstého postava prostitutky, s níž žije Nikolaj na hromádce, by dnes asi nikoho nešokovala.

Zvláštní kapitolou je i postava Konstantina Levina. I tato nejkvalitnější postava, do níž se projektoval sám Tolstoj, působí poněkud směšně, jak svými názory (vzdělání je škodlivé), tak i snahou zařadit se do běžných prací na venkově jako řadový zemědělec (jeho trapné pokusy o kosení louky, k němuž přistupuje více

než nešikovně, vzbuzují spíš soucit nežli sympatie).

Nicméně právě dvojice Levin–Kitty se zasloužila o originálnost, a tedy zapamatovatelnou scénu inscenace, když si svá vzájemná vyznání píšou prstem do mouky rozsypané na stole. Nejnovější inscenace *Anny Kareniny* ve Švandově divadle obsahuje mnohé otazníky a sporná místa, nicméně pozornost diváků si jistě zaslouží.

Lev Nikolajevič Tolstoj: Anna Karenina

Adaptace a režie:

Martin Františák

Překlad: Tatjana Hašková

Dramaturgie: Marie Nováková

Scénografie a kostýmy:

Marek Cpin

Hudba: Aid Kid (Ondřej Mikula)

Švandovo divadlo, premiéra 4. 11.

Autorka je divadelní kritička